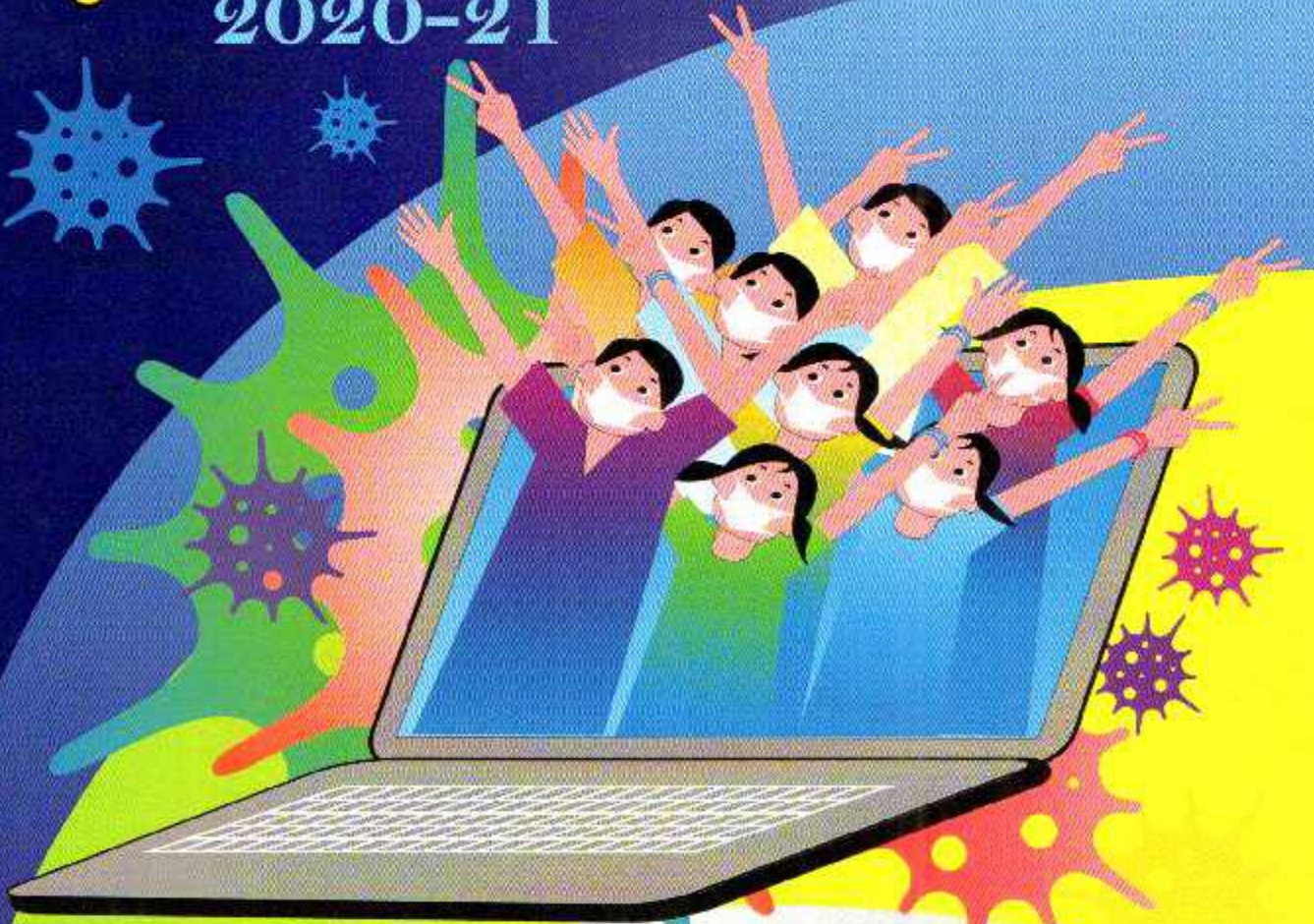

പത്താംതരം പഠനപരിപോഷണ പരിപാടി (ഫോക്കസ് ഏരിയ)

ഡയറ്റ് വയനാട് എക്സലൻസ് 2020-21

വയനാട് ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത്

സംസ്കൃതം ഉറുദു

തയ്യാറാക്കിയത് ജില്ലാ റിസോഴ്സ് ഗ്രൂപ്പ്
നിർവ്വഹണം ഡയറ്റ് വയനാട്

ഡയറ്റ് വയനാട്

സുൽത്താൻ ബത്തേരി, വയനാട് - 673 592

ഫോൺ : 04936 - 230790, email : dietwayanad@gmail.com

ഭരണതലവിഭാഗം

വയനാട് ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത്

ജില്ലാ വിദ്യാഭ്യാസ പരിശീലന കേന്ദ്രം
(ഡയറ്റ്) വയനാട്

എക്സലൻസ് 2021

പഠന പരിപോഷണ പരിപാടി
(പത്താം തരം)

സംസ്കൃതം

തയ്യാറാക്കിയത് :
ജില്ലാ വിദ്യാഭ്യാസ പരിശീലന കേന്ദ്രം
(ഡയറ്റ്) വയനാട്
സുൽത്താൻ ബത്തേരി

2021

'EXCELLENCE 2021' DEVELOPMENT TEAM

Dr. T. K. Abbas Ali (Principal, DIET Wayanad)

K. M. Sebastian (Senior Lecturer, CMDE, DIET Wayanad)

Academic coordinator - Excellence 2021

Faisal E. (Lecturer, CMDE, DIET Wayanad)

Rajendran N. (G.H.S. Meenangadi)

Rajesh P. P. (G.H.S. Thrikaipetta)

Dileep M. D. (G.H.S. Beenachi)

Vinayak C. B. (G.U.P.S. Kottanadu)

Cover Design : **Rajeevan N. T.** (G.H.S.S. Thariod)

മുഖമൊഴി

വയനാട് ജില്ലയുടെ എസ്.എസ്.എൽ.സി. വിജയശതമാനം ഉയർത്തുന്നതിനുവേണ്ടി പൊതുവിദ്യാഭ്യാസ വകുപ്പ് വിവിധ പദ്ധതികൾ നടപ്പാക്കി വരുന്നു. കോവിഡ് കാലത്തുള്ള നിയന്ത്രണങ്ങൾ പാലിച്ച് വിദ്യാർത്ഥികളും അധ്യാപകരും പരമാവധി സമയം അക്കാദമിക പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് വിനിയോഗിക്കുന്നതും, വിവിധ വകുപ്പുകളുടെ ഏകോപനത്തിലൂടെ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് സ്കൂളിൽ എത്തിപ്പെടാനുള്ള സാഹചര്യമൊരുക്കുന്നതും പത്താതരം വിജയശതമാനം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിന് സഹായിക്കും.

വിവിധ വിഷയങ്ങളിൽ സംസ്ഥാന വിദ്യാഭ്യാസ പരിശീലന ഗവേഷണ കേന്ദ്രം പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ഊന്നൽ മേഖലകൾ പരിഗണിച്ച് ജില്ലയിലെ വിദഗ്ദ്ധ അധ്യാപകരുടെ ശില്പശാലകൾ സംഘടിപ്പിച്ച് തയ്യാറാക്കിയതാണ് എക്സലൻസ് 2021. ഓരോ വിഷയത്തിലുമുള്ള ഊന്നൽ മേഖലയിലെ പഠന വസ്തുക്കൾക്കു പുറമേ മാറിയ പരീക്ഷ ഘടനയനുസരിച്ച് അധികചോദ്യങ്ങളും അവയുടെ ഉത്തര സൂചികയും ഇതോടൊപ്പം ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. കൂടാതെ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ആത്മവിശ്വാസത്തോടെ സ്വയം പഠനത്തിനും, സംഘപഠനത്തിനും, സമസംഘപഠനത്തിനും അനുയോജ്യമാക്കത്തക്കവിധത്തിൽ സരളമായി അധ്യാപകർ വിവിധ പാഠങ്ങൾ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ആയതിനാൽ നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഊന്നൽ മേഖലയിൽ അധികപഠനത്തിന് എക്സലൻസ് സഹായകമാകും.

ഡയറ്റ് മുമ്പ് പ്രസിദ്ധീകരിച്ച എക്സലൻസ് പഠനസഹായിയും, മറ്റ് പഠന സാമഗ്രികളും ഉപയോഗപ്പെടുത്തി ചുരുങ്ങിയ സമയകൊണ്ടാണ് ഡയറ്റ് നേതൃത്വം നൽകുന്ന ജില്ലാ റിസോഴ്സ് ഗ്രൂപ്പ് എക്സലൻസ് 2021 തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ളത്. കോവിഡ് കാലത്തെ സമ്മർദ്ദങ്ങൾക്കിടയിൽ എക്സലൻസ് 2021 തയ്യാറാക്കാൻ കൂടെനിന്ന ബഹുമാനപ്പെട്ട ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡണ്ടിനും, ആരോഗ്യ വിദ്യാഭ്യാസ സ്റ്റാന്റിംഗ് കമ്മിറ്റി അധ്യക്ഷനും, വിദ്യാഭ്യാസ ഓഫീസർക്കും, പ്രധാനാധ്യാപകർക്കും, ജില്ലാ റിസോഴ്സ് ഗ്രൂപ്പ് അംഗങ്ങൾക്കും നന്ദി രേഖപ്പെടുത്തുന്നു. എക്സലൻസ് വയനാട് ജില്ലയിലെ 10-ാം തരം വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും അധ്യാപകർക്കും സമർപ്പിക്കുന്നു.

പ്രിൻസിപ്പാൾ,
ഡോ. ടി. കെ. അബ്ബാസ് അലി
ഡയറ്റ് വയനാട്

വയനാട് ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത് കാര്യാലയം

സിവിൽ സ്റ്റേഷൻ, കൽപ്പറ്റ നോർത്ത് പി. ഒ., പിൻ - 673 122

എം. മുഹമ്മദ് ബഷീർ

ചെയർമാൻ
ആരോഗ്യവും വിദ്യാഭ്യാസവും
സ്റ്റാന്റിംഗ് കമ്മിറ്റി

ഓഫീസ് : 04936 - 202490

: 04936 - 202390

വീട് : 04936 - 273427

9447276110

മണ്ണാർത്തോടി വീട്
പടിഞ്ഞാറത്തറ (പി.ഒ.)

തീയതി : 22-01-2021

വയനാട് ജില്ലയിലെ എസ്.എസ്.എൽ.സി. പരീക്ഷയ്ക്ക് തയ്യാറെടുക്കുന്ന വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ഏറെ സഹായകമായി ചോദ്യമാതൃകകളും ഉത്തരസൂചികയും ഉൾക്കൊള്ളിച്ചുകൊണ്ട് “എക്സലൻസ് 2021” എന്ന പേരിൽ ഡയറ്റ് അധികപഠന സഹായി തയ്യാറാക്കുന്നു എന്നറിഞ്ഞതിൽ അതിയായി സന്തോഷിക്കുന്നു.

കോവിഡ് കാലത്തെ പഠന നഷ്ടം പരിഹരിച്ചുകൊണ്ട് സ്വയം പഠനത്തിന് വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ഏറ്റവും സഹായകമായ ഈ സംരംഭത്തിന് നേതൃത്വം നൽകിയ ജില്ലാ വിദ്യാഭ്യാസ പരിശീലന കേന്ദ്രം മേധാവികളും ജീവനക്കാർക്കും അഭിനന്ദനങ്ങൾ, ജില്ലയുടെ സമ്പൂർണ്ണമായ വിദ്യാഭ്യാസ പുരോഗതിക്കായി നമുക്കൊന്നായി മുന്നേറാം.

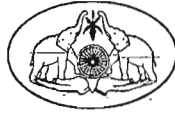
ആശംസകളോടെ,

എം. മുഹമ്മദ് ബഷീർ

വയനാട് ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത് കാര്യാലയം

സിവിൽ സ്റ്റേഷൻ, കൽപ്പറ്റ നോർത്ത് പി. ഒ., പിൻ - 673 122

'ISO 9001-2015 അംഗീകൃതം'

E-mail : dpwynd@gmail.com

ഫോൺ : ഓഫീസ് : 04936 - 202490

: 04936 - 202390

മൊബൈൽ : 9567 831 885

ചോലക്കൽ വീട്

വരവൂർ (പി.ഒ.)

സംഷാദ് മരക്കാർ
പ്രസിഡണ്ട്

തീയതി : 22-01-2021

ആശംസ

സമ്പന്നമായ കാർഷിക സംസ്കൃതിയുടെ നാടായ വയനാട് വിദ്യാഭ്യാസ രംഗത്തും ബഹുദൂരം മുന്നേറിയിരിക്കുന്നു. ജില്ലാ പഞ്ചായത്തിന്റെ പദ്ധതി വിഹിതത്തിൽ നിന്ന് ഗണ്യമായ ഭാഗം വിദ്യാഭ്യാസ മേഖലയിൽ ചെലവഴിച്ചുകൊണ്ട് എസ്.എസ്.എൽ.സി., ഹയർ സെക്കണ്ടറി, വി.എച്ച്.എസ്.ഇ. മേഖലയിൽ സവിശേഷമായ പ്രവർത്തനങ്ങൾ വയനാട് ജില്ലാ പഞ്ചായത്തും വിദ്യാഭ്യാസ വകുപ്പും നടത്തിവരുന്നു. ത്യാഗ സന്നദ്ധതയോടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏറ്റെടുത്തു നടത്തിവരുന്ന അധ്യാപകരും വിദ്യാർത്ഥികളും രക്ഷിതാക്കളും വിവിധ വകുപ്പുകളിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെ ഏകോപനവും ജില്ലയുടെ വികസന കുതിപ്പിന് ചാലക ശക്തികളായി തദ്ദേശസ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളോട് ചേർന്ന് പ്രവർത്തിക്കുന്നു. ഇതിന്റെ ഫലമായി കോവിഡ് കാലത്തെ പത്താം ക്ലാസ് പരീക്ഷയിൽ ഒട്ടനവധി ഗുണാത്മക മാറ്റങ്ങൾ കൈവരുമെന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു. വയനാട് ജില്ലാ വിദ്യാഭ്യാസ പരിശീലന കേന്ദ്രം (ഡയറ്റ്) തയ്യാറാക്കി, ജില്ലാ പഞ്ചായത്തിന്റെ പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി പ്രിന്റ് ചെയ്ത് കുട്ടികളിൽ എത്തിക്കുന്ന പഠനപരിപോഷണ പരിപാടിയായ 'എക്സലൻസ് 2021' പുതിയ ഉണർവിനും ഉയർച്ചക്കും കാരണമാകട്ടെ. ഈ വർഷം പരീക്ഷ എഴുതുന്ന പത്താം തരത്തിലെ എല്ലാ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും ഉന്നത വിജയം ആശംസിക്കുന്നു.

സ്നേഹപൂർവ്വം

സംഷാദ് മരക്കാർ
പ്രസിഡണ്ട്
വയനാട് ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത്

ആശംസകൾ.....

നീണ്ട ഇടവേളയ്ക്കുശേഷം ഈ കോവിഡ് കാലഘട്ടത്തിൽ പൊതുപരീക്ഷയെഴുതാൻ തയ്യാറെടുക്കുന്ന പത്താംതരം കുട്ടികൾക്ക് കൈത്താങ്ങായി ഒരു പഠനപ്രവർത്തന സഹായി ജില്ലാ പഞ്ചായത്തിന്റെ സഹായത്തോടെ വയനാട് ഡയറ്റ് തയ്യാറാക്കിയിരിക്കുകയാണ്. എല്ലാ പ്രതിസന്ധിഘട്ടങ്ങളേയും മനക്കരുത്തോടെ തരണം ചെയ്യാൻ പഠിച്ച നമ്മുടെ കുഞ്ഞുങ്ങൾ ഈ പൊതു പരീക്ഷയും ആത്മവിശ്വാസത്തോടെ പഠിച്ച് എഴുതി വിജയിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ഇനിയുള്ള ദിവസങ്ങളിൽ ഈ കൈപ്പുസ്തകം കൃത്യമായി പ്രയോജനപ്പെടുത്തുവാൻ എല്ലാ കുട്ടികളും ശ്രദ്ധിക്കണം. വിദ്യാഭ്യാസ മേഖലയിൽ വയനാട് ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത് കാണിക്കുന്ന കരുതലും പിന്തുണയും ഏറെ ശ്രദ്ധേയവും അഭിനന്ദനാർഹവുമാണ്. തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും അധ്യാപകരുടെയും രക്ഷിതാക്കളുടെയും വിദ്യാർത്ഥികളുടെയും കൂട്ടായ്മയിൽ വിദ്യാഭ്യാസ മേഖലയിൽ മികച്ച നേട്ടം കൈവരിക്കാൻ കഴിയുമാറാക്കട്ടെ എന്ന് ആശംസിക്കുന്നു.

ലീല കെ.വി.

വിദ്യാഭ്യാസ ഉപഡയറക്ടർ, വയനാട്

കാലത്തിനൊപ്പം, കാലത്തിന് മുന്നെ മുന്നോറാൻ വയനാട് ജില്ലയിലെ എസ്.എസ്.എൽ.സി. വിദ്യാർത്ഥികളെ പ്രാപ്തരാക്കാൻ വയനാട് ജില്ലാ ഡയറ്റിന്റെ ഉദ്യമമായ 'എക്സലൻസ് പഠന പരിപോഷണ' പരിപാടിക്ക് ആശംസകൾ നേരുന്നു.

എം. അബ്ദുൽ അസീസ്

ജില്ലാ പ്രോജക്ട് കോ-ഓർഡിനേറ്റർ
എസ്.എസ്.കെ. വയനാട്

പൊതുപരീക്ഷയെഴുതുന്ന ജില്ലയിലെ 10ാം ക്ലാസ്സ് വിദ്യാർത്ഥികൾക്കായി വയനാട് ഡയറ്റ് നേതൃത്വത്തിൽ 'എക്സലൻസ് പഠന പോഷണ പരിപാടി' യുടെ ഭാഗമായി പഠന സഹായി തയ്യാറാക്കി നൽകുന്നത് വളരെ പ്രയോജനപ്രദമാകും. കോവിഡ് മഹാമാരിയുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ ഓൺലൈൻ പഠനപിന്തുണ വേണ്ടത്ര ലഭ്യമാകാത്ത നമ്മുടെ ജില്ലയിലെ പാർശ്വവൽകൃത വിഭാഗങ്ങളിലെ കുട്ടികൾക്കും അവരെ പരീക്ഷിക്കാറുമാകുന്ന അധ്യാപകർക്കും ഇത് ഏറെ സഹായകമാകും. പരിചയസമ്പന്നരായ അധ്യാപകരുടെ നേതൃത്വത്തിൽ തയ്യാറാക്കിയ ലളിതമായ ഈ പഠനസഹായി പൊതു പാഠപുസ്തകത്തിനും പഠന സാമഗ്രികൾക്കുമപ്പുറം എല്ലാ വിഭാഗം വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും മികച്ച വിജയം നേടുവാൻ കൈത്താങ്ങാകട്ടെ.

ഈ സദ്യുക്തത്തിന് ആശംസകൾ

വിൽസൺ തോമസ്

പൊതുവിദ്യാഭ്യാസ വിദ്യാഭ്യാസ സംരക്ഷണ
യജ്ഞം കോഡിനേറ്റർ-വയനാട് ജില്ല.

കോവിഡിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ പരീക്ഷക്ക് തയ്യാറെടുക്കുന്ന വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ആത്മവിശ്വാസത്തോടെ പരീക്ഷയെ നേരിടാൻ ഈ പഠനസഹായി തീർച്ചയായും ഉപകരിക്കും. വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് എല്ലാ ആശംസകളും കൂടെ ഇതിന് പിന്നിൽ പ്രവർത്തിച്ച എല്ലാ അധ്യാപകസുഹൃത്തുക്കൾക്കും അഭിനന്ദനങ്ങൾ.

ഉഷാദേവി എം.കെ.

ജില്ലാ വിദ്യാഭ്യാസ ഓഫീസർ, വയനാട്

पाठः 1

आयुरारोग्यसौख्यम्

1. निर्देशानुसारम् उत्तरत

परिश्रमो मितहारो

भूगतावश्विनीसुतौ।

तावनादृत्य नैवाहं

वैद्यमन्यं समाश्रये॥

पदच्छेदः

उदा - नैव - न + एव

तेनैव - ----- + -----

प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

1. भूगतौ अश्विनीसुतौ कौ ?
2. अहं कं न समाश्रये ?
3. परिश्रमो मितहारो ... इति सुभाषितं कस्मात् उद्धृतम् ?
4. नैवाहम् इति पदस्य पदच्छेदः कः ?
5. श्लोके प्रयुक्तं ल्यबन्तमव्ययम् किम् ?
6. अस्मिन् श्लोके क्रियापदं किम् ?

गद्यक्रमं लिखत

परिश्रमो ..... भूगतौ
..... तौ अनादृत्य ..... वैद्यम
नैव .....।

2. निर्देशानुसारम् उत्तरत

शनैरर्थः शनैः पन्था

शनैः पर्वतमारुहेत् ।

शनैर्विद्या च धर्मश्च

व्यायामश्च शनैः शनैः ॥

पदच्छेदः

उदा — शनैः + अर्थः - शनैरर्थः

शनैः + अंशः - -----

प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत

1. अर्थः कथं सम्पादनीयः ?
2. मार्गः इत्यस्य समानार्थकं पदं किम् ?
3. शनैरर्थः शनैः पन्थाः ... इति सुभाषितं कस्मात् उद्धृतम् ?
4. शनैर्विद्या इति पदस्य पदच्छेदः कः ?
5. अस्मिन् श्लोके क्रियापदं किम् ?

गद्यक्रमं लिखत

अर्थः ..... पन्थाः .....
शनैः ..... आरुहेत्
..... शनैः धर्मः च शनैः शनैः व्यायामः च ।

3. निर्देशानुसारम् उत्तरत

ईर्ष्याभयक्रोधसमन्वितेन
लुब्धेन रुग्दैन्यनिपीडितेन ।
विद्वेषयुक्तेन च सेव्यमानम्
अन्नं न सम्यक् परिपाकमेति ॥

प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत

1. परिपाकमेति इत्यस्य पदच्छेदः कः?
2. लुब्धः इत्यस्य समानार्थकं पदं किम् ?
3. एतत् सुभाषितं कस्मात् उद्धृतम् ?
4. ईर्ष्याभयक्रोधेन सेव्यमानं किं परिपाकं न एति ?
5. अस्मिन् श्लोके क्रियापदं किम् ?

गद्यक्रमं लिखत

ईर्ष्याभयक्रोधसमन्वितेन .....
रुग्दैन्यनिपीडितेन विद्वेषयुक्तेन च .....
अन्नं न सम्यक् न परिपाकमेति ।

4. निर्देशानुसारम् उत्तरत

आत्मानमेव मन्येत
कर्तारं सुखदुःखयोः।
तस्माच्छ्रेयस्करं मार्गं
प्रतिपद्येत न त्रसेत् ॥

प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत

1. आत्मानमेव इत्यस्य पदच्छेदः कः ?
2. सुखदुःखयोः कर्ता कः ?
3. एतत् सुभाषितं कस्मात् उद्धृतम् ?
4. कीदृशं मार्गं प्रतिपद्येत ?
5. अस्मिन् श्लोके क्रियापदं किम् ?

गद्यक्रमं लिखत

सुखदुःखयोः ..... आत्मानमेव
..... तस्मात् ..... मार्गं
..... प्रतिपद्येत .....
.....।

5. निर्देशानुसारम् उत्तरत

धन्यानामुत्तमं दाक्ष्यं

धनानामुत्तमं श्रुतम् ।
लाभानां श्रेष्ठमारोग्यं
सुखानां तुष्टिरुत्तमा ॥

पदच्छेदः

उदा – तुष्टिः + उत्तमा - तुष्टिरुत्तमा

सृष्टिः + उत्तमा - -----

पुष्टिः + उत्तमा - -----

प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत

1. तुष्टिरुत्तमा इत्यस्य पदच्छेदः कः ?
2. श्रुतम् इत्यस्य समानार्थकं पदं किम् ?
3. एतत् सुभाषितं कस्मात् उद्धृतम् ?
4. धन्यानाम् उत्तमं किम् ?
5. सुखानाम् उत्तमं किम् ?
6. लाभानां श्रेष्ठं किम् ?

गद्यक्रमं लिखत

धन्यानां ..... उत्तमं धनानां
..... उत्तमं .....
लाभानाम् आरोग्यम् ..... सुखानां तुष्टिः
उत्तमा (भवति) ।

6. प्रादेशिकभाषायां लिखत

अथर्ववेदस्य उपवेदत्वेन उच्यते आयुर्वेदः। आयुर्वेदाचार्येषु एकः भवति चरकः । अनेन लिखितः प्रसिद्धः आयुर्वेदग्रन्थः भवति चरकसंहिता । अयं ग्रन्थः विषयानुसारं सूत्रस्थानं, निदानस्थानं, विमानस्थानं, शरीरस्थानम्, इन्द्रियस्थानं, चिकित्सास्थानं, कल्पस्थानं, सिद्धिस्थानं चेति अष्टधा विभज्यते । आरोग्यविषयाधिष्ठितानि अनेकानि सुभाषितानि अपि अत्र सन्ति। स्वस्य कर्म एव सुखदुःखयोः हेतुरिति आचार्येण उक्तम् ।

7. क्रियापदानि लकारानुसारं वर्गीकरोतु

अभवत्, अपठत्, अलिखत्, भवति, समाश्रये, एति, त्रसेत्, प्रतिपद्येत, मन्येत
--

लट्	लङ्	विधिलिङ्

पाठः 1
आयुरारोग्यसौख्यम्

---

1. पदच्छेदः

तेनैव - तेन + एव

प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

१. परिश्रमः मिताहारः
२. अन्यं वैद्यम्
३. सुभाषितावलिः
४. न + एव + अहम्
५. अनादृत्य
६. समाश्रये

2. पदच्छेदः

शनैः + विद्या - शनैर्विद्या

प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत

१. शनैः
२. पन्थाः
३. चाण्क्यनीतिः
४. शनैः + विद्या
५. आरुहेत्

3 प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत

१. तस्मात् + श्रेयस्करम्

2. उचितम् ।
3. चरकसंहिता ।
4. आत्मा ।
5. त्रसेत्

4 प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत

1. परिपाकम् + एति
2. लोलुपः
3. चरकसंहिता
4. अन्नम्
5. परिपाकमेति

5 पदच्छेदः

सृष्टिः + उत्तमा - सृष्टिरुत्तमा

पुष्टिः + उत्तमा - पुष्टिरुत्तमा

प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत

1. तुष्टिः + उत्तमा
2. शास्त्रम्
3. चरकसंहिता
4. धाक्ष्यम्
5. तुष्टिः
6. आरोग्यम्

6. प्रादेशिकभाषायां लिखत

अथर्ववेदस्य उपवेदत्वेन उच्यते आयुर्वेदः। आयुर्वेदाचार्येषु एकः भवति चरकः । अनेन लिखितः प्रसिद्धः आयुर्वेदग्रन्थः भवति चरकसंहिता । अयं ग्रन्थः विषयानुसारं सूत्रस्थानं, निदानस्थानं, विमानस्थानं, शरीरस्थानम्, इन्द्रियस्थानं, चिकित्सास्थानं, कल्पस्थानं, सिद्धिस्थानं चेति अष्टधा विभज्यते । आरोग्यविषयाधिष्ठितानि अनेकानि सुभाषितानि अपि अत्र सन्ति। स्वस्य कर्म एव सुखदुःखयोः हेतुरिति आचार्येण उक्तम् ।

7. क्रियापदानि लकारानुसारं वर्गीकरोतु

अभवत्, अपठत्, अलिखत्, भवति, समाश्रये,
एति, त्रसेत्, प्रतिपद्येत, मन्येत

लट्	लङ्	विधिलिङ्
एति भवति समाश्रये	अभवत् अपठत् अलिखत्	त्रसेत् प्रतिपद्येत मन्येत

दीनवत्सला जननी

1. कोष्ठकात् समुचितमुत्तरं निर्धार्य लिखत ।

१. सर्वधेनूनां माता का ?

(सुरसा, लक्ष्मी:, सुरभि:)

२. दीनवत्सला जननी इति पाठः महाभारते कस्मिन् पर्वणि अन्तर्भ

(वनपर्वणि, भीष्मपर्वणि, सभापर्वणि)

३. कृषकेन ताडितं वृषभं दृष्ट्वा का रुरोद ?

(लक्ष्मी:, सुरसा, सुरभि:)

४. कृषकः दुर्बलं वृषभं केन अताडयत् ?

(तोदनेन, दण्डेन, पाशेन)

५. अयि शुभे ! किमेवं रोदिषि ? कस्य वचनमिदम् ?

(असुराधिपस्य, सुराधिपस्य, नराधिपस्य)

६ दीनवत्सला जननी इति पाठभागः कस्मिन् ग्रन्थे अन्तर्भवति ?

(भागवते, रामायणे, महाभारते)

७. खिन्ना सुरभिः केन समाश्वासिता ?

(वायुना, व्यासेन, वासवेन)

൮. വൃഷഭഃ ഇത്യസ്യ സമാനാർത്ഥകം പദം കിമ്?

(ഗജഃ, ബലീവർദ്ഃ, ഗർദ്ഭഃ)

൯. ദുര്യോധനകൃതം പാണ്ഡവദ്രോഹം പശ്യന് വ്യാസഃ കമ് ഉപേതവാന् ?

(പാണ്ഡുഃ, ദ്രോണഃ, ധൃതരാഷ്ട്രഃ)

2. ക്രിയാപദാനാം പട്ടികാം പൂര്യതു।

ലഭ്	ലഭ	ലോഭ
അതാഭയത്	താഭയതി	താഭയതു
_____	പൃച്ഛതി	_____
അസാന്ത്വയത്	_____	_____
_____	_____	ഗച്ഛതു
അനയത്	_____	_____
_____	ഭവതി	_____

3. പദച്ഛേദഃ।

കുർവ്വന്നാസീത് - കുർവ്വൻ + അസീത് ।

വദന്നാസീത് - _____ + _____

गच्छन्नसीत् - _____ + _____

सहजैव - सहजा + एव।

तथैव - _____ + _____

वृथैव - _____ + _____

नोत्थितः - न + उत्थितः।

नोचितः - _____ + _____

4. यथोचितं योजयत

कृषकः बलीवर्दः

वृषभः लाङ्गलम्

तोदनम् कृषीवलः

हलम् अमराः

सुराः प्राजनम्

यथोचितं योजयत

वासवः सुतः

पुत्रः चक्षुः

कृपा माता

जननी दयानुकम्पा

नेत्रम् इन्द्रः

5. अधोदत्तेषु शानजन्तरूपाणि विवच्य पट्टिकां रचयतु

		शानजन्तरूपाणि
पठन्	वन्दमानः	
जल्पमानः	कम्पमानः	
ताडयन्	गम्यमानः	
रुदन्	प्रेरयन्	

6 अधोदत्तेषु शतृ - शानजन्तरूपाणि विविच्य पट्टिकां रचयतु ।

नुद्यमानः	पचन्	पचमानः	गच्छन्
कम्पमानः	ताडयन्,		
पठन्	वन्दमानः	जल्पमानः	गम्यमानः
रुदन्	प्रेरयन्		

शत्रन्तम्	शानजन्तम्

7. अधोदत्तं वाक्यं पठित्वा शत्रुशानजन्तौ विविच्य लिखत ।

अविद्यायां वर्तमानः नरः स्वयं पण्डितः इति विचिन्तयन् भवति ।

शत्रन्तम् - .....

शानजन्तम् - .....

विद्यालये वर्तमानः छात्रः सम्यक् पठन् परीक्षां लिखति

शत्रन्तम् - .....

शानजन्तम् -

.....

8. उदाहरणानुसारं विग्रवाक्यं लिखत।

उदा — तरुमहिमा - तरोः महिमा।

गुरुमहिमा -----

उदा - सुराधिपः - सुराणाम् अधिपः

नराधिपः -----

9. संम्भाषणं पूरयत ।

(अधिकवात्सल्यं, किमर्थं, दुःखं, देवेन्द्र, ताडयति)

देवेन्द्र : - अये वत्से! _____ विलपति ?

सुरभिः - भो _____ !। मम पुत्रस्य दैन्यतां दृष्ट्वा
विलपामि।

- देवेन्द्रः - पुत्रस्य किमभवत् ?
- सुरभिः - दुर्बलं मम पुत्रं कृषकः _____
- देवेन्द्रः - सहस्राधिकपुत्रवती भवती किमर्थम् अस्मिन् पुत्रे
_____ प्रकटयति।
- सुरभिः - दुर्बले सुते अधिकवात्सल्यं मातृसहजमेव।
- देवेन्द्रः - _____ मास्तु । सर्वं शुभं जायेत ।

10. अधोदत्तवाक्येषु सम्बोधनारूपाणि चित्वा लिखतु

भो वासव ! मम पुत्रस्य अवस्थां पश्यतु

हे वत्स ! अत्र आगच्छ ।

अयि शुभे ! किमेवं रोदिषि ?

11. उदाहरणानुसारं यद्यपि- तथापि उपयुज्य वाक्यानि परिवर्तयतु –

उदा - शरीरेण दुर्बलः । मनसा शक्तः भवति ।

यद्यपि शरीरेण दुर्बलः तथापि मनसा शक्तः भवति ।

1. पुस्तकम् अतिमनोहरम् । मूल्यं तु तुच्छम्।

.....

.....

2. वर्षाकालः समागतः । अतिवृष्टिः नास्ति ।

.....
.....
3. राजुः यथासमयं बस्निस्थानं गतः । बस् यानं न लब्धवान् ।

.....
.....
4. रोगी औषधम् अपिबत् । रोगशमनं नाभवत् ।

.....
.....
5. वाहनम् अस्ति । जनाः नासन्।

-----

1. കോഷകാത് സമുചിതമുത്തരം നിർദ്ധാരിയ ലിഖത ।

1. സുരभि:
2. വനപർവ്വणि
3. സുരभि:
4. തോദനെന
5. സുരാधिപസ്യ
6. മഹാഭാരതെ
7. വാസവേന
8. ബലീവർദ്:
9. ധൃതരാഷ്ട്രമ്

2. ക്രിയാപദാനാം പട്ടികാം പൂരയതു।

लङ्	लट्	लोट्
-----	-----	------

अपृच्छत्

पृच्छति

पृच्छतु

असान्त्वयत्

सान्त्वयति

सान्त्वयतु

अगच्छत्

गच्छति

गच्छतु

अनयत्

नयति

नयतु

अभवत्

भवति

भवतु

3. पदच्छेदः।

वदन् + आसीत्

गच्छन् + आसीत्

तथा + एव

वृथा + एव

न + उचितः

4. यथोचितं योजयत

कृषकः कृषीवलः

वृषभः बलीवर्दः

तोदनम् प्राजनम्

हलम् लाङ्गलम्

सुराः अमरा

यथोचितं योजयत

वासवः इन्द्रः

पुत्रः सुतः

कृपा दयानुकम्पा

जननी माता

नेत्रम् चक्षु

5. ശാനജന്തരൂപാണി

വന്ദമാനഃ, ജല്പമാനഃ, കമ്പമാനഃ, ഗമ്യമാനഃ

6 അധോദത്തേഘു ശതൃ - ശാനജന്തരൂപാണി വിവിച്ഛ്യ പഠിക്കാഢ് രഛയതു ।

ശതൃന്തമ്	ശാനജന്തമ്
പഛന്	നുഢ്ഢമാനഃ
താഢ്ഢയന്	പഛമാനഃ
പഠന്	കമ്പമാനഃ
രൂഢ്ഢന്	വന്ദമാനഃ
പ്രേരയന്	ജല്പമാനഃ
	ഗമ്യമാനഃ

അധോദത്തവാകൃതേ പഠിത്വാ ശതൃശാനജന്തരൂപാണി വിവിച്ഛ്യ ലിഖത।

ശതൃന്തമ് -വിഛിന്തയന്

ശാനജന്തമ് -വര്ടമാനഃ।

ശതൃന്തമ് - പഠന്

ശാനജന്തമ് -വര്ടമാനഃ।

ഉഢാഹരണാനുസാരമ് വിഗ്രഹവാകൃതാനി ലിഖത।

ഗുരഃ മഹിമാ।

നരണാമ് അധിപഃ।

സമ്ബാഷണം പൂരയത -

കിമർത്ഥമ്

ദേവേന്ദ്ര

താഡയതി

അധികവാത്സല്യമ്

ദുഃഖമ്

അധോദത്തവാക്യേഭ്യഃ സമ്ബോധനാരൂപാണി ചിത്വാ ലിഖത।

ഭോ വാസവ।

ഹേ വത്സ।

അധി ശുഭേ।

ഉദാഹരണാനുസാരം യദ്യപി - തഥാപി ഉപയുജ്യ വാക്യാനി പരിവർതയതു।

1. യദ്യപി പുസ്തകമ് അതിമനോഹരം തഥാപി മൂല്യം തു തുച്ഛമ്।

2. യദ്യപി വർഷാകാലഃ സമാഗതഃ തഥാപി അതിവൃഷ്ടിഃനാസ്തി।

3. യദ്യപി രാജുഃ യഥാസമയം വസു നിസ്താനം ഗതഃ തഥാപി വസു യാനം ന ലഭധവാനു।

4. യദ്യപി രോഗീ ഔഷധമ് അപിബത് തഥാപി രോഗശമനം നാഭവത്।

5. യദ്യപി വാഹനമ് അസ്തി തഥാപി ജനാഃ നാസനു।

पाठः ३
मधुमान् नो वनस्पतिः

---

1. उत्तरं लिखत

१. वृक्षायुर्वेदस्य कर्ता कः?
२. सुरपालेन विरचितः ग्रन्थः कः ?
३. सस्यानि कतिधा विभक्तानि?
४. को नाम वृक्षः?
५. वनस्पतिः कः?
६. वीरुत् नाम किम्?
७. ओषधिः कः?
८. वृक्षायुर्वेदे कति अध्यायाः सन्ति?
९. आम्रः कस्य सस्यस्य उदाहरणं भवति ?
१०. फलपाकान्ता किं भवति ?
- ११ वनस्पतेः एकम् उदाहरणं लिखतु ।
- १२ वीरुधः एकम् उदाहरणं लिखतु।
१३. व्रीहिः कस्य सस्यविभागस्य उदाहरणं भवति ?

2. पूरयत

१. वृक्षायुर्वेदस्य कर्ता -----।
२. फलपाकान्ता भवति -----।

3. वृक्षस्योदाहरणं भवति -----
4. प्रतानैः प्रसारिता भवति -----
5. यस्मिन् फलात्पूर्वं पुष्पाणि स्पष्टं दृश्यन्ते तत्
----- भवति।
6. सुरपालेन विरचितः ग्रन्थः ----- भवति ।
7. वीरुधः उदाहरणं -----
8. ----- वनस्पतिः।
9. यत्र फलात्पूर्वं पुष्पाणि स्पष्टं न दृश्यन्ते तत् भवति
-----
10. पनसः -----उदाहरणं भवति ।

3. उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत ।

1. वृक्षायुर्वेदस्य कर्ता भवति -----।
(व्यासः, वाल्मीकिः, सुरपालः)
2. सुरपालेन विरचितः ग्रन्थः भवति -----।
(वृक्षायुर्वेदः, रघुवंशः, कर्णभारम्)
3. अधोदत्तेभ्यः वीरुधः उदाहरणं भवति ?
(कदली, द्राक्षा, पनसः)
4. प्रतानैः प्रसारिता भवति ?
(ओषधिः, वीरुत्, वनस्पतिः)
5. ओषधिः भवति ?
(कदली, कूश्माण्डः, आम्रः)
6. सस्यानि प्रमुखतया कतिधा भवन्ति?
(चतुर्धा, पञ्चधा, द्विधा)

7. വനസ്పതേ: ഉദാഹരണം ലിഖത?
(കടലീ, പനസ:, അമ്ര:)
8. ഫലാത്പൂർവ്വം പുഷ്പാണി സ്పഷ്ടം ദൃശ്യതേ തത് -----।
(വനസ്పതി:, വീരുത്, വൃക്ഷ:)
9. വൃക്ഷസ്യ ഉദാഹരണം ഭവതി -----।
(അമ്രം, പനസ:, കടലീ)
10. ഫലപാകാന്താ ഭവതി -----।
(അഷധി:, വീരുത്, വനസ്పതി:)
11. ദ്രാക്ഷാ കസ്യ ഉദാഹരണം ഭവതി?
(വനസ്పതേ: അഷധേ:, വീരുധ:)

4. യതോചിതം യോജയത ।

ക) വനസ്పതി:	അമ്ര:
വീരുത്	കടലീ
വൃക്ഷ:	പനസ:
അഷധി:	കൂശമാണ്ഡ:

ഖ) വൃക്ഷായുർവേദ:	അഷധി:
ഗോതൂമ:	കുശമാണ്ഡ:
വീരുത്	സുരപാല:

ग) उदुम्बरः ओषधिः
पनसः विरुत्
द्राक्षा वृक्षः
ब्रीहिः वनस्पतिः

घ) वृक्षायुर्वेद विद्यमानः
सस्यभेदः गत्वा
क्तान्तम् सुरपालः
शानजन्तम् वनस्पतिः

5. समानपदानि योजयत

वृक्षः - आशयः
उक्तिः - धात्रिका
अभिप्रायः - वचः
आमलकी - द्रुमः

6. उदाहरणानुसारं पदच्छेदं लिखत

सम्पन्नेऽस्मिन् - सम्पन्ने + अस्मिन्
दुर्बलेऽस्मिन् - .....
प्रसिद्धोऽस्ति - प्रसिद्धः + अस्ति
विरुद्धोऽस्ति - .....

- ओषधिश्च - ओषधिः+ च
भूपतिश्च - .....
उक्तिरियम् - उक्तिः+ इयम्
शक्तिरियम् - .....

6 . सोदाहरणं विशदयत

१. वृक्षः
२. वनस्पतिः
३. वीरुत्
४. ओषधिः
५. वृक्षायुर्वेदः
६. सस्यभेदाः

7. विशदयत

सस्यभेदान् सोदाहरणं विशदयत।

8. वृक्षभेदान् सूचनानुसारं पूरयत

सस्यानि प्रमुखतया ----- विभक्तानि ।
-----, -----ओषधिः विरुत् इति ।
अव्यक्तपुष्पः -----,
वृक्षाः, ----- वनस्पतयः । कुश्माण्डादयः वीरुतः।
व्रीह्यादयः .....

9. वृक्षः, वनस्पतिः, वीरुत्, ओषधिः इति क्रमेण पट्टिकां पूरयत

कदली, पनसः, पूगः, अश्वत्थः, इक्षुः, आम्रः,
कर्कटि, नालिकेरः,
ब्रीहिः, उदुम्बरः, कृश्माण्डः, द्राक्षा, यावनालः,
गोधूमः

वृक्षः	वनस्पतिः	वीरुत्	ओषधिः

9. प्रादेशिकभाषायां लिखत

सस्यानि सर्वाणि प्रमुखतया वृक्षः, वनस्पतिः, वीरुत्, ओषधिः इति भेदेन चतुर्धा विभक्तानि। यस्मिन् फलात्पूर्वं पुष्पाणि स्पष्टं दृश्यन्ते स वृक्षः इति कथ्यते। अव्यक्तपुष्पं यत् फलति तद् एव वनस्पतिः। प्रतानैः प्रसारिता वीरुत्। फलपाकान्ता ओषधिश्च। आम्रजम्ब्वादयः वृक्षाः, पनसोदुम्बरादयः वनस्पतयः, कृश्माण्डकर्कट्यादयः वीरुधः, ब्रीहिगोधूमादयः ओषध्यश्चेति प्रसिद्धाः।

पाठः ३
मधुमान् नो वनस्पतिः

---

1. उत्तरं लिखत

१. सुरपालः।
२. वृक्षायुर्वेदः।
३. चतुर्धा।
४. यस्मिन् फलात् पूर्वं पुष्पाणि स्पष्टं दृश्यन्ते सः वृक्षः।
५. अवक्तपुष्पः वनस्पतिः।
६. प्रतानैः प्रसारिता।
७. फलपाकान्तः।
८. 13
९. वृक्षस्य।
१०. ओषधिः।
११. पनसः।
१२. कर्कटी।
१३. ओषधिः।

2. पूरयत

१. सुरपालः।
२. ओषधिः।
३. आम्रः।
४. वीरुता।

൧. വൃക്ഷ:।
൨. വൃക്ഷായുർവ്വേദ:।
൩. കർകടി।
൪. अव्यक्तपुष्प:।
൫. वनस्पति:।
൬. वनस्पति:।

3. उचितम्उत्तरं चित्वालिखत।

1. सुरपाल:
2. वृक्षായുर्वेद:
3. द्राक्षा
4. वीरुत्
5. कदली
6. चतुर्धा
7. पनस:
8. वृक्ष:
9. 9. आम्र:
10. ओषधि:
11. वीरुत्

4. यथोचितं योजयत ।

क) वनस्पति:	-	पनस:
वीरुत्	-	कूश्माण्ड:
वृक्ष:	-	आम्र:
ओषधि:	-	कदली

ഖ)	വൃക്ഷായുर्वേദ:	-	സുരപാല:
	ഗോതൂമ:	-	ഔഷധി:
	വീരുത്	-	കുശമാണ്ഡ:
ഗ)	ഉദുമ്ബര:	-	വനസ്ഥി:
	ജമ്ബൂ	-	വൃക്ഷ:
	ദ്രാക്ഷ	-	വീരുത്
	ബ്രീഹി:	-	ഔഷധി:
ഘ)	വൃക്ഷായുर्वേദ	-	സുരപാല:
	സസ്യഭേദ:	-	വനസ്ഥി:
	ക്താന്തമ്	-	ഗത്വാ
	ശാനജന്തമ്	-	വിദ്യമാന:

5. സമാനപദനിയോജയത

വൃക്ഷ:	-	ദ്രൂമ:
ഉക്തി:	-	വച:
അഭിപ്രായ:	-	അശയ:
അമലകീ	-	ധാത്രിക

6. ഉദാഹരണാനുസാരപദച്ഛേദംലിഖത

ദുർബ്ബലേഽസ്മിൻ	-	ദുർബ്ബലേ + അസ്മിൻ
വീരുദ്ധോഽസ്തി	-	വീരുദ്ധ: + അസ്തി
ഭൂപതിഷ്വ	-	ഭൂപതി: + ച
ശക്തിരിയമ്	-	ശക്തി: + ഇയമ്

6 .സോദാഹരണം വിശദയത

1. वृक्षः
2. वनस्पतिः
3. वीरुत्
4. ओषधिः
5. वृक्षायुर्वेदः
6. सस्यभेदाः

7. विशदयत

सस्यभेदान् सोदाहरणं विशदयत।

8. वृक्षभेदान् सूचनानुसारं पूरयत

सस्यानि प्रमुखतया ----- विभक्तानि । -----, -----
 ओषधिः विरुत् इति । अव्यक्तपुष्पः -----, ----- वृक्षाः,
 ----- वनस्पतयः । कुश्माण्डादयः वीरुतः। ब्रीह्यादयः .....।

9. वृक्षः, वनस्पतिः, वीरुत्, ओषधिः इति क्रमेण पट्टिकां पूरयत

कदली, पनसः, पूगः, अश्वत्थः, इक्षुः, आम्रः, कर्कटि, नालिकेरः,
 ब्रीहिः, उदुम्बरः, कृश्माण्डः, द्राक्षा, यावानालः, गोधूमः

വൃക്ഷ:	വനस्पति:	वीरुत्	ओषधि:

9. प्रादेशिकभाषायां लिखत

सस्यानि सर्वाणि प्रमुखतया वृक्षः, वनस्पतिः, वीरुत्, ओषधिः इति भेदेन चतुर्धा विभक्तानि। यस्मिन् फलात्पूर्वं पुष्पाणि स्पष्टं दृश्यन्ते स वृक्षः इति कथ्यते। अव्यक्तपुष्पः यः फलति स एव वनस्पतिः। प्रतानैः प्रसारिता वीरुत्। फलपाकान्ता ओषधिश्च। आम्रजम्बूदादयः वृक्षाः, पनसोदुम्बरादयः वनस्पतयः, कूश्माण्डककट्यादयः वीरुधः, त्रीहिगोधूमादयः ओषध्यश्चेति प्रसिद्धाः।

പാഠ: 4

കനകധാരാ

1. उत्तरं लिखत

1. अद्वैतचिन्ताप्रतिष्ठापकः कः ?
2. श्रीशङ्कराचार्यस्य जन्म कुत्र अभवत् ?
3. शङ्करदिग्विजयम् नामकग्रन्थस्य कर्ता कः ?
4. कनकधारा नामकपाठः कस्मात् ग्रन्थात् स्वीकृतः ?
5. गुरुकुले भिक्षार्थमटन् शङ्करः कस्य गृहं प्राविवेश ?
6. ब्राह्मणस्य दारिद्र्यनिवृत्तये शङ्करः किं कृतवान् ?
7. शङ्करदिग्विजयं कस्मिन् काव्यविभागे अन्तर्भवति ?
8. शङ्करः कैः सह भिक्षार्थम् अगच्छत् ?
9. शङ्करः भिक्षार्थं कस्य भवनम् अगच्छत् ?
10. आदरेण सह इत्यस्य एकं पदं किम् ?
11. "भवादृशेषु वरिवस्यां प्रतिपादयन्ति ते कृतिनः।" कस्य वचनम्?

१२. गृहिणी वटवे भैक्ष्यं वितरीतुं न शक्नोति स्म। कारणं किम् ?
१३. गृहिणी व्रतीन्दवे किं प्रददौ ?
१४. कस्याः वचनं निशम्य शङ्करः दयार्द्रधीः अभवत् ?
१५. मुरभित्कुटुम्बिनी का ?
१६. कमला ब्राह्मणभवनं कैः अपूरयत् ?
१७. शङ्करः कस्य निवेशम् अमरस्पृहणीयसम्पदम् अकरोत् ?
१८. शङ्करः कस्य सविधे शास्त्रवराणि अशिक्षत ?
१९. मुरभित् कः ?
२०. भारतीयसंस्कृतेः निदानभूतानि कानि ?

पूरयत

1. ----- भारतीयसंस्कृतेः निदानभूतानि भवन्ति।
२. शङ्करदिग्विजयाख्यस्य काव्यस्य कर्ता ----- अस्ति।
३. श्रीशङ्कराचार्यः ----- चिन्ताप्रतिष्ठापकः भवति।
४. श्री शङ्करस्य चरितम् उपवर्णितं महाकाव्यं -----
स्ते।

५. श्रीशङ्करः ----- प्रतिगृहम् अटन्नासीत्।

६. ब्राह्मणस्य दारिद्र्यनिवृत्तये शङ्करः-----स्तौति स्म

७. भवादृशेषु वरिवस्यां प्रतिपादयन्ति ते -----।

८. अकिञ्चनत्वतः वटवे ----वितरीतुं गृहिणी न शक्नोति

९. ब्राह्मणपत्नी व्रतीन्दवे-----प्रददौ।

१०. कमला तद्भवनं----- अपूरयत्।

3. उदाहरणानुसारं पदच्छेदं लिखत

उदा - तेन + एव - तेनैव

१. स्तवेन + एकेन - -----

२. बालेन + एवम् - -----

३. करेण + एवम् - -----

४. मुनिना + एवम् - -----

उदा - वाक् + इयम् - वागियम्

१. धिक् + इदम् - -----

उदा - तौ + अपि - तावपि

१. प्रददौ + आमलकम् - -----

२. बिडालौ + अपि - -----

4. उदाहरणानुसारं विग्रहं लिखत

उदा - आदरेण सह सादरम्।

१. सन्तोषेण सह - -----

२. कुटुम्बेन सह - -----

उदा - स्वभावेन हीनः स्वभावहीनः।

१. धनेन हीनः - -----

२. विश्वासेन हीनः - -----

5. श्लोकं पठित्वा प्रश्नानामुत्तराणि लिखत

स हि जातु गुरोः कुले वसन्

सवयोभिः सह भैक्ष्यलिप्सया ।

भगवान् भवनं द्विजन्मनो

धनहीनस्य विवेश कस्यचित् ॥

१. अस्मिन् श्लोके क्रियापदं किम् ?

२. धनहीनः कः?

३. शङ्करः कुत्र वसति स्म ?

४. शङ्करः कुत्र विवेश ?

തമവോചത തത്ര സാദരം
വടുവര്യം ഗൃഹിണഃ കുടുമ്ബിനീ ।
കൃതിനോ ഹി ഭവാദൃശേഷു യേ
വരിവസ്യാം പ്രതിപാദയന്തി തേ ॥

1. കുടുമ്ബിനീ കമ് അവോചത ?
2. അദരേണ സഹ ഇത്യസ്യ ഏകം പദം കിമ് ?
3. ഗൃഹിണീ ഇത്യർത്ഥകം പദം കിമ് ?
4. ശ്ലോകേ ക്രിയാപദം കിമ് ?

വിധിനാ ഖലു വച്ഛിതാ വയം വിതരീതും വടവേ ന ശക്നുമഃ ।

അപി ഭൈക്ഷ്യമകിച്ഛനത്വതോ ധിഗിദം ജന്മ നിർത്ഥകം ഗതമ് ॥

1. വിധിനാ വച്ഛിതാഃ । കേ ?
2. വടവേ ഭൈക്ഷ്യം വിതരീതും ന ശക്നുമഃ । കുതഃ ?
3. ധിഗിദമ് ഇത്യസ്യ പദച്ഛേദഃ കഥമ് ?
4. ശ്ലോകേ തുമുൻനന്തം പദം കിമ് ?

इति दीनमुदीरयन्त्यसौ
प्रददावामलकं व्रतीन्दवे।
करुणं वचनं निशम्य सो-
प्यभवज्ज्ञाननिधिर्दयार्द्रधीः॥

१. कुटुम्बिनी व्रतीन्दवे किं प्रददौ ?
२. करुणं वचनं निशम्य सः कीदृशः अभवत् ?
३. आमलकं कस्मै प्रददौ ?
४. श्लोके ल्यबन्तं पदं किम् ?

स मुनिर्मुुरभित्कुटुम्बिनीं
पदचित्रैर्नवनीतकोमलैः।
मधुरैरुपतस्थिवांस्तवै-
द्विजदारिद्र्यदशानिवृत्तये॥

१. मुरभित् कः ?
२. शङ्करः किमर्थं लक्ष्मीम् उपतस्थिवान् ?
३. मुरभित्कुटुम्बिनी का ?
४. स मुनिः इत्यस्य पदच्छेदः कः ?

अमुना वचनेन तोषिता

कमला तद्भवनं समन्ततः।

कनकामलकैरपूरय-

ञ्जनताया हृदयं च विस्मयैः॥

१. अस्मिन् श्लोके क्रियापदं किम् ?
२. लक्ष्मीः कथं तोषिता ?
३. तस्याः भवनम् इत्यस्य एकं पदं किम् ?
४. श्लोकात् एकम् अव्ययपदं चित्वा लिखत ।

अमरस्पृहणीयसम्पदं

द्विजवर्यस्य निवेशमात्मवान् ।

स विधाय यथापुरं गुरोः

सविधे शास्त्रवराण्यशिक्षत ॥

१. श्लोके गृहम् इत्यर्थकं पदं किम् ?
२. श्लोके क्रियापदं किम् ?
३. एकं ल्यबन्तं पदं चित्वा लिखत ।
४. शङ्करः कुत्र शास्त्रवराणि अशिक्षत ?

6. ശ്ലോകം പഠിച്ച് അന്വയം പൂർണ്ണമാക്കുക

സ മുനിമുരമിതുകുടുമ്പിന്നി

പദചിത്രൈർനവനീതകോമലൈഃ ।

മധുരൈരൂപതസ്തിവാസ്തവൈ-

ദ്വിജദാരിദ്ര്യദശാനിവൃത്തയേ ॥

സ മുനിഃ മുരമിതുകുടുമ്പിന്നി ----- പദചിത്രൈഃ

----- സ്തവൈഃ -----ഉപതസ്തിവാന्।

ഇതി दीनमुदीरयन्त्यसौ

प्रददावामलकं व्रतीन्दवे।

करुणं वचनं निशम्य सो-

प्यभवज्ज्ञाननिधिर्दयार्द्रधीः॥

ഇതി दीനम् ഉദീരയന്തി ----- വ്രതീന്ദവേ -----

പ്രദദൗ । ജ്ഞാനനിധിഃ അപി സഃ ----- വചനം ദയാർദ്രധീഃ

അभवത്।

स हि जातु गुरोःकुले वसन्

सवयोभिः सह भैक्ष्यलिप्सया।

भगवान् भवनं द्विजन्मनो

धनहीनस्य विवेश कस्यचित्॥

गुरोः कुले वसन् सः ----- भैक्ष्यलिप्सया

----- सह जातु कस्यचित् -----

द्विजन्मनः भवनं विवेश ।

**7. शङ्करः कोमलवचनैः स्तवैः लक्ष्मीम् उपासितवान्
इत्याशयप्रतिपादकं श्लोकं चित्वा लिखत**

1. अमुना वचनेन तोषिता

कमला तद्भवन् समन्ततः।

कनकामलकैरपूरय-

ज्जनताया हृदयं च विस्मयैः॥

2. स मुनिर्मुरभित्कुट्टुम्बिनीं

पदचित्रैर्नवनीतकोमलैः।

मधरैरुपतस्थिवांस्तवै-

द्विजदारिद्र्यदशानिवृत्तये ॥

कनकधारा

उत्तराणि

उत्तरं लिखत

१. शङ्कराचार्यः
२. केरलेषु कालट्याम् ।
३. माधवविद्यारण्यस्वामिनः ।
४. शङ्करदिग्विजयनामकग्रन्थात् ।
५. एकस्य दरिद्रब्राह्मणस्य ।
६. लक्ष्मीदेविम् उपतस्थिवान् ।
७. महाकाव्यविभागे ।
८. सहपाठिभिः सह ।
९. दरिद्रब्राह्मणस्य ।
१०. सादरम् ।
११. ब्राह्मणपत्न्याः ।
१२. दारिद्र्यात् ।
१३. शुष्कम् आमलकम् ।
१४. ब्राह्मणकुटुम्बिन्याः ।
१५. लक्ष्मीः ।
१६. कनकामलकैः ।
१७. ब्राह्मणस्य ।
१८. गुरोः ।
१९. महाविष्णुः (श्रीकृष्णः) ।
२०. वेदाः ।

पूरयत

१. वेदेतिहासपुराणादीनि ।
२. माधवविद्यारण्यस्वामिनः ।
३. अद्वैतचिन्ताप्रतिष्ठापकः ।

8. शङ्करदिग्विजयम् ।
9. भिक्षार्थम् ।
10. लक्ष्मीम् ।
11. ब्राह्मणपत्न्याः ।
12. भैक्ष्यम् ।
13. कृतिनः ।
14. कनकामलकैः ।

उदाहरणानुसारं पदच्छेदं लिखत ।

1. स्तवेनैकेन ।
2. बालेनैवम् ।
3. करेणैवम् ।
4. मुनिनैवम् ।
5. धिगिदम् ।
6. प्रददावामलकम् ।
7. बिडालावपि ।

उदाहरणानुसारम् विग्रहं लिखत

1. ससन्तोषम् ।
2. सकुटुम्बम् ।
3. धनहीनः ।
4. विश्वासहीनः ।

श्लोकं पठित्वा प्रश्नानामुत्तराणि लिखत ।

स हि जातु. .... ॥

1. विवेश ।
  2. ब्राह्मणः । (द्विजः)
  3. गुरुकुले ।
  4. धनहीनस्य द्विजस्य भवनम् ।
- तमवोचत. .... ॥
5. वटुवर्यम् (शङ्करम्)

2. सादरम् ।
  3. कुटुम्बिनी ।
  4. अवोचत । (प्रतिपादयन्ति ।)
- विधिना खलु. . . . . ।।
1. वयम् (ब्राह्मणः, पत्नी च)
  2. दारिद्र्यात् ।
  3. धिक् इदम् ।
  4. वितरीतुम् ।
- इति दीनमुदीरय. . . . . ।।
1. आमलकम् ।
  2. ज्ञानदयार्द्रधीः ।
  3. व्रतीन्दवे (शङ्कराय)
  4. निशम्य ।
- स मुनिर्मुरभित्कुटुम्बिनी. . . . . ।।
1. महाविष्णुः (श्रीकृष्णः) ।
  2. द्विजदारिद्र्यदशानिवृत्तये ।
  3. लक्ष्मीः
  4. सः मुनिः ।
- अमुना वचनेन. . . . . ।।
1. अपूरयत् ।
  2. शङ्करस्य वचनेन ।
  3. तद्भवनम् ।
  4. च ।
- अमरस्पृहणीय. . . . . ।।
1. निवेशम् ।
  2. अशिक्षत ।
  3. विधाय
  4. गुरोः सविधे ।

श्लोकं पठित्वा अन्वयं पूरयत ।

स मुनिर्मुര. . . . . ॥

स मुनिः मुरभित्कुट्टुम्बिनीं नवनीतकोमलैः पदचित्रैः मधुरैः स्तवैः द्विजदारिद्र्यदशानिवृत्तये
उपतस्थिवान् ।

इति दीनमुदीरयन्त्यसौ. . . . . ॥

इति दीनम् उदीरयन्ती असौ व्रतीन्दवे आमलकं प्रददौ । ज्ञाननिधिः अपि सः करुणं वचनं निशम्य
दयार्द्रधीः अभवत् ।

स हि जातु. . . . . ॥

गुरोः कुलेवसन् भैक्ष्यलिप्सया सवयोभिः सह जातु कस्यचित् धनहीनस्य द्विजन्मनः भवनं विवेश हि ।
शङ्करः कोमलवचनैः स्तवैः लक्ष्मीम् उपासितवान् इत्याशयप्रतिपादकं श्लोकं चित्वा लिखत ।

स मुनिर्मुरभित्कुट्टुम्बिनीं

पदचित्रैर्नवनीतकोमलैः ।

मधुरैरुपतस्थिवांस्तवै-

द्विजदारिद्र्यदशानिवृत्तये ॥